

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II

LJUBLJANA, 18. junija 1925.

Stev. 24.

Skupna protestna akcija industrijskega proletariata Slovenije proti politični in socialni reakciji.

Izredno dobro obiskani protestni shodi po vseh industrijskih krajih.

Kot smo poročali v zadnji številki, smo stopili v stik s socialističnimi sodrugi, da se izvede proti obdavčenju delavstva in proti splošni socialni in politični reakciji v Jugoslaviji skupna protestna akcija s strani združenih strokovnih organizacij. In to se je v nedeljo 14. junija tudi izvršilo. Industrijski proletariati Slovenije je pokazal buržuaziji, da so njegove vrste vedno bolj strnjene in da si ne bo pustil več tako kratiti pravic kot doslej, ko ni imel trdne politične in strokovne opore.

Shodi na Jesenicah, v Trbovljah, v Hrastniku in v mežiški dolini so bili polnoštevilno obiskani, ponekod celo bolj kot na 1. maj. To je dokaz, da združenje strokovnih organizacij ni bila ideja in delo samo nekaterih voditeljev, ampak je bila to želja množic in delo v korist proletarskega razreda.

Po pravici povedano, nismo pričakovali po dolgi dobi upada delavskega gibanja tako sijajno obiskanih protestnih shodov, na katerem je vladalo bojovnejše razpoloženje kot na 1. maj. Parola: proti reakciji združitve v strokovnih organizacijah — je poklicala delavske množice zopet na plan kljub vsem protimašinacijam krščanskih socialcev, Brnotovcev in drugih delavskih sovražnikov. Delavstvo, ki trpi pod strašnim izkoriščanjem, je spoznalo, da je močno tedaj, ako se bori skupno ramo ob rami proti skupnemu sovražniku — buržuaziji.

Po volilnem neuspehu del.-kmečkega republikanskega bloka 8. februarja, ko

je mnogo delavcev glasovalo za razne meščanske stranke in po vseh reakcionarnih odredbah, ki so jih takoj po volitvah začele izdajati prav iste meščanske stranke, delavstvo razumeva, da je bilo zanj pogubno, ko se je dalo zapeljati mamljivim geslom meščanskih strank. Delavec spada s kmetom na eno stran, gospoda na drugo, to prepričanje preveča danes vedno več delavstva, ko mora občutiti posledico vseh zmot na svojih lastnih ramenih. Med delovnim ljudstvom in buržuazijo ne more biti prijateljstva in zvez, ampak le neizprosni boj vseh izkoriščanih proti izkoriščevalcem do popolnega osvobođenja vsega delovnega trpečega človeštva. Po nedeljskih shodih mora vsakdo priznati, da se zopet formira močna delavska armada proti vladajoči reakciji. Ta armada bo postala še močnejša kot ona v letih 1918/20, ker ima za seboj celo vrsto dragocenih izkušenj in naukov, kako se treba boriti, da žanje uspehe ne sovrtažnik, ampak delavstvo.

Po vseh shodih je delavstvo enoglasno sprejelo protestno resolucijo, ki jo spodaj priobčujemo. V tej resoluciji izražene zahteve so *minimalen* bojovni program združenih strokovnih organizacij, ki se mora izvršiti. Prej ne odnehamo. Resolucija se glasi:

Protestna resolucija.

Delavstvo, zbrano na protestnem shodu dne 14. junija, ugotavlja po zaslišanju poročil:

1. V takozvani Vidovdanski ustavi, sprejeti pred štirimi leti v konstituenti, govori celo poglavje o socialno ekonomski zaščiti delavskega razreda. Sprejet je bil tudi zakon o zaščiti delavcev

in več tozadevnih odredb. S tem naj bi bil delavski razred vsaj nekoliko zaščiten in naj bi imel pravico do boja za boljše in svobodnejše življenje. Ali ti zakoni, pisani na papirju, niso niti malo ovirali vladajoče buržuazije, da ob prvi ugodni priliki potepta vse te zakone in uvede proti delavstvu režim socialne in politične reakcije. Pod izgovorom, da gre za materialne, socialne in kulturne interese celokupnega naroda, se delavski razred vedno bolj politično in socialno zatira. Pod izgovorom, da gre za ohranitev obstoječe države pred „boljševiško nevarnostjo“, se ne dovoljuje svobodnega delovanja niti političnim niti strokovnim organizacijam, ki imajo namen ščititi interese delavstva.

2. Novi stanovanjski zakon, gaženje in sabotiranje odredb zakona o zaščiti delavcev, nameravana odprava starostnega in bolezenskega zavarovanja, nikakva zaščita in podpora brezposelnih, protizakonito uvažanje 10—12-urnega dela v obrti kot v industriji, nepriznanje delavskih obratnih zaupnikov, zavlačevanje volitev v O. U. Z. D. in delavsko zbornico, vse to so protizakonite in skrajno reakcionarne mere, ki ustvarjajo za delavstvo vedno neznosnejše in obupnejše stanje. Ta nasilja postavljajo delavski razred izven zakona, ker se mu nalaga vedno težje dolžnosti in bremena, a se mu istočasno jemlje zadnje pravice, ki jih uživa delavstvo v vseh modernih obstoječih državah.

3. Višek cinizma kapitalistične reakcije proti delavstvu Jugoslavije pa je po proračunskih dvanajstinah za april, maj, junij določeno obdavčenje vseh delavskih plač brez ozira na eksistenčni minimum. To začasno odredbo se pa

namerava ustaliti z novim proračunskim zakonom za l. 1925-1926. Dočim predpisuje K § 116 Vidovdanske ustave: „Davek se plačuje po davčni zmoglosti in progresivno“, hoče vlada obdavčiti vse sedanje naravnost gladovne delavske plače. Uvesti davek na plače, pri katerih prejemajo kvalificirani in nekvalificirani delavci 20—67 Din dnevno pod živlenskimi minimom, pomeni delavcu iztrgati zadnjo skorjico kruha izpred ust in vreči vse delavstvo v še večjo obubožanje. Davek na fizično delo in indirektni davki v znesku okroglih deset milijard dinarjev predstavljajo skrajno reakcionaren, protizakonit in antisocialen poizkus, da se zvali vse težke breme vojnih posledic in krize kapitalističnega gospodarstva na ramena materialno najšibkejšega razreda v državi. Uveljavljenje tega bi imelo za posledico fizičen in moralen propad delovnega ljudstva. Nasprotno pa so neznatno obdavčene banke in posedujoči sloji sploh. Dočim se hoče naložiti vse davčno breme na delavca in kmeta, se hoče z novim proračunom istočasno zmanjšati že itak neznatne kredite za zaščito delavcev in kmetijstva. Taka protiljudska finančna politika vladajoče buržuazije mora težko obstoječo gospodarsko krizo do skrajnosti poglobiti.

4. Delavstvo proti vsemu temu naj-energičneje protestira in zahteva:

a) odpravo splošnega davka na delo in uvedbo progresivnega davka. Letni dohodki izpod 30.000 Din morajo biti davka prosti.

b) odpravo krivičnih indirektnih davkov in znižanje previsokih carin in taks;

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani kot sklicno sodišče je vsled naredbe z dne 4. maja 1925 pod predsedstvom v. d. s. sv. Mladiča v navzočnosti v. d. s. sv. Kajzerja, d. s. sv. Janke in d. s. sv. Eberla kot sodnikov in sod. pr. pr. Javorška kot zapisničarja, zastopnika zasebnega obtožitelja dr. Knafliča, zasebnega udeleženca in zagovornika dr. Tume o vzklicu, katerega je vložil zasebni obtožitelj radi oprostitve zoper razzodbo okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 28. marca 1925, opr. št. U VI 333/25-6 in po predlogu zastopnika zasebnega obtožitelja, da se vzklicu ugodi, sodba prvega sodnika spremeni in obtoženca spozna krivim ter predlogu zagovornika, da se vzklic kot neutemeljen zavrne, dne 15. maja 1925 razzodilo tako:

Vzklicu zasebnega obtožitelja zoper oni del oprostitelne izreka razzodbe okrajnega sodišča v Ljubljani U VI 333/25-6 z dne 28./3. 1925, s katerim je bil Josip Pezdir po § 256/3 k. pr. r. oproščen obtožbe I., da je kot odgovorni urednik v Ljubljani izhajajočega periodičnega lista „Delavsko-kmečki list“ pred objavo ni bral članka, ki je izšel v številki 6 z dne 5./2. 1925 imenovanega lista pod naslovom „Kaj se zbira okrog Orjune in ljubljansko sodišče“ in s tem zanemaril pažnjo, pri kateri dolžni vpo-

rabi bi izostala uvrstitev vsebine „Pripomba: S tem prinašamo odlok ljubljanskemu okrajnemu sodišču o enem Mekincem slučaju, ki še ni popolnoma pojasnjen, pa se bo pojasnil v tem smislu kot smo poročali. Da Mekincu nismo delali krivice, dokazuje spodnji članek“ — ki naj v objektivnem oziru tvori pregrešek zoper varnost časti zasebnega obtožitelja Franceta Mekinca in s tem zakrivil prestopok po čl. III. zakona z dne 15. oktobra 1868 d. z. 142, se ugodi, prvosodna razzodba spremeni in razzodil:

Josip Pezdir, rojen leta 1895, sedlar in bivši urednik v Ljubljani, Knezova ulica 235, že kaznovan, je kriv, da je kot odgovorni urednik v Ljubljani izhajajočega periodičnega lista „Delavsko-kmetijski list“ pred objavo ni bral članka, ki je izšel v številki 6 z dne 5./2. 1925 imenovanega lista pod naslovom „Kaj se zbira okrog Orjune in ljubljansko sodišče“ in s tem zanemaril pažnjo, pri katere dolžni vporabi bi izostala uvrstitev vsebine „Pripomba: S tem prinašamo odlok ljubljanskemu okrajnemu sodišču o enem Mekincem slučaju, ki še ni popolnoma pojasnjen, pa se bo najbrže pojasnil v tem smislu kot smo poročali. Da Mekincu ne delamo krivice, dokazuje spodnji članek“ — ki naj v objektivnem oziru tvori pregrešek zoper varnost časti zasebnega obtoži-

telja Franceta Mekinca in s tem zakrivil prestopok po čl. III. zakona z dne 15./10. 1868 o. d. z. 142 ter se

obsodi po čl. III. zakona z dne 15./10. 1868 št. 142 d. z. na 400 Din denarne kazni ali v slučaju neizterljivosti na osem dni zopora; po § 389 k. pr. r. in 390 k. pr. r. v povračilo stroškov kazenskega in vzklicnega postopanja ter stroškov eventualne izvršitve kazni; po tar. post. 193 zakona o taksah v plačilo takse 50 Din, po čl. 39 tisk. zak. v objavo sodbe brez razlogov v prvi prihodnji številki „Delavsko-kmetijskega lista“ na prvi strani.

Ostali del sodbe, v kolikor je bil obtoženec oproščen prestopka § 22 tisk. zak., ostane nedotaknjen.

Razlogi.

Prvi sodnik je v svoji sodbi oprostil obtoženca od obtožbe, da je zanemarjal dolžno pažnjo v smislu tenorja sodbe, ker je bil mnenja, da na tak način objavljena sodba ni mogla imeti namena ponovno žaliti zasebnega obtožitelja, ker da se je s tem ugotovilo samo verjetnost bodoče pojasnitve inkriminiranega članka.

To mnenje prvega sodnika ni pravilno. Iz smisla predmetnega dodatka k sodbi in iz njegove oblike je razvidno, da ta dodatek nikakor ni bil objavljen samo kot nekaj komentar, da z zadevno

sodbo celo njeno kazensko ozadje še ni pojasnjeno, marveč dodatek brez dvoma imel namen ponovno očitati zasebnemu obtožitelju kaznjivo dejanje in zaničljive lastnosti. Ni to stvorjeno z izrecnimi besedami, vendar na popolnoma nedvoumen način tako, da lahko vsekako zadobi prepričanje, da je proti zasebnemu obtožitelju navzlic kondemnatorni sodbi prvotne trditve vzdržujejo v polnem obsegu. Besede: „pa se bo najbrže pojasnil (namreč Mekincem slučaju) v tem smislu kot smo poročali, ne morejo pripustiti drugačne razlage in so smiselno le ponovitev prvotne obdolžitve.

Vsled tega je s tem dodatkom k objavljeni sodbi podan objektivno učen pregreška zoper varnost časti po §§ 481 in 491 k. z., ker pa obtoženec kot odgovorni urednik pred objavo slednjega ni bral, prestopok zanemarjenja dolžne pažnje po čl. III. zakona z dne 15./10. 1868 št. 142 d. z.

Krivorek je torej utemeljen. Kazen po čl. III. denarne globe 200 do 2000 Din.

Obtežilo: povratek. Olajševalno: dejansko priznanje. Kazen je krivdi primerna. Ostala določila temelje na zgoraj navedenih zakonitih mestih.

Ljubljana, dne 15. maja 1925.

Deželno sodišče v Ljubljani.

- c) davčno izenačenje vseh pokrajin Jugoslavije;
- d) striktno izvajanje zakona o zaščiti delavcev;
- e) ohranitev osemurnika in priznanje delavskih obratnih zaupnikov;
- f) popolno bolezensko in starostno zavarovanje vseh delavcev;
- g) zaščito stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov;
- h) zidanje delavskih in uradniških stanovanj;
- i) zaščito brezposelnih;
- j) razpis volitev v delavske institucije;
- k) zaposlitev vseh odpuščenih rudarjev.

Ljubljana.

V Ljubljani je napolnilo delavstvo veliko dvorano Mestnega doma, da demonstira proti vladajočemu protidelavskemu režimu v Jugoslaviji.

Prvi govornik s. Uratnik, tajnik delavske zbornice, je obrazložil, zakaj se je buržuazija odločila za tako cinčni in brezobziren napad na delavstvo. Razložil je zadnje reakcionarne zakone in podkrepil svoja izvajanja s konkretnimi dokazi in številkami. Delavstvo mora v tej situaciji združeno nastopati za obrambo svojih pravic.

Burno pozdravljen je za njim nastopil s. Makuc. Razložil je, kako si je delavstvo priborilo v letih 1918/20 osemurnik in druge pravice pod vplivom zmagovite ruske revolucije in ker je bilo delavsko politično in strokovno gibanje močno. Prišla je obznanjena za obznanjeno, naperjena ne samo proti komunistom, ampak proti celokupnemu delavskemu razredu. In tako se danes pod izgovorom, da gre za boj proti „boljševiški nevarnosti“, zapira delavce že zato, če zbirajo prispevke za zaprte del. družine. Mnogo delavcev je volilo meščanske stranke v nadi, da jim bodo te pomagale. Ali PP režim in te meščanske stranke izdajajo en protidelavski zakon za drugim: stanovanjski, protitiskovni, odlaganje volitev v delavske institucije, teptanje njihove samouprave, nameravana odprava starostnega zavarovanja delavstva. A najhujše je obdavljenje vseh delavcev brez ozira na eksistenčni minimum. A od težkih 10 milijard, ki jih misli buržuazija iztisniti iz delavskih žuljev, gredo težke milijarde za militarizem, dočim za delavce, za brezposelne in kmete ni denarja.

Buržuazija nas tako bje v obraz, ker je bila razbita politična moč delavstva, ker so bile razcepljene strokovne organizacije.

Protest proti tej neznosni reakciji je združenje delavstva v enotnih strokovnih organizacijah, je v razrednem boju proletariata proti buržuaziji.

Današnja akcija je prva protestna akcija združenih razrednih strokovnih organizacij, ki dokazuje, da smo se na strokovnem polju združili zato, da dvignemo delavstvo, da mu priborimo njegove pravice. Nismo izvršili ujednjenja radi kake zaljubljenosti ali oportunizma, ampak v svrhu uspešnega razrednega boja proti buržuaziji.

Nato je razkrinkal krščanske socialce, povedal, kakaj strok. organizacije ne smejo biti politično nevtralne, pač pa morajo biti neodvisne od poedinih političnih strank. Delavstvo ne sme biti priprtega meščanskih strank, ampak mora voditi svojo proletarsko politiko. Strokovne organizacije morajo biti bojovne in skupne, in v njih bo imel zaupanje tisti, ki bo v dejanju dokazal, da res zastopa delavske interese. Današnji protest bo izdaten in uspešen, ako gremo z agitacijo v tovarne in pisarne in organiziramo vse delavstvo za boj proti buržuaziji. Tedaj bo delavec zlomil reakcijo in bo dosegel svoje pravice in moč.

Zbrano delavstvo je živahno odobravalo izvajanja s. Makuca.

Kot tretji se je priglasi k besedi s. Marcel Žorga, ki je še izpopolnil izvajanja predgovornikov in orisal trpljenje zaprtih delavcev in delav v jugoslovanskih ječah na podlagi svojih lastnih izkušenj v glasoviti mariborski jetnišnici. S pozivom na enoten odpor proletariata je med splošnim odobravanjem zaključil svoj govor.

Po sprejetju resolucije se je zbrano delavstvo razšlo s trdnim sklepom, da bo posvetilo vse svoje sile boju proti temni, reakcionarni sedanjosti in za boljšo bodočnost.

Trbovlje.

V Trbovljah se je zbralo pod milim nebom pred Rudarskim domom okrog 3000 rudarjev na protestni shod proti splošni socialni in politični reakciji. Vsakdo je bil veselo presenečen, ko je videl zbrano toliko delavsko množico.

Najprej je govoril s. Šober iz Zagorja, ki je podal sliko slabega položaja rudarjev, ki ustvarjajo največja bogastva in pri tem najbolj trpijo in so najbolj preganjani. Rudarji so živahno pritrdjevali njegovim izvajanjem. Za njim je govoril s. Jeram („Naprejeva“ skupina), ki je dejal, da se morajo vsi rudarji združiti v enotni Zvezi Rudarjev Jugoslavije, če hočejo, da jih Trboveljska družba ne bo več tako izsevala. To ni bilo všeč prisotnemu Bernotu, ki je skušal delati medklke. Kajti Jeram kot delavski pristaš „Napreje“ - eve skupine se je s svojim pozivom na strokovno enotnost javno izjavil, da obstoja zločinsko pisanje Klemenčiča in Bernota v „Napreju“, ki nastopa proti združenim strokovnim organizacijam, zlasti pa proti Zvezi Rudarjev Jugoslavije. Jeramov poziv je veljal predvsem onim rudarjem, ki pod vplivom „Napreje“ - eve pisanja niso pristopili v enotno strokovno organizacijo.

Za njim je govoril s. Vergelj, ki je pozival med splošnim odobravanjem, da se vsi delavci enotno postavijo proti reakciji, da vidi buržuazija enotno bojovno voljo proletariata.

Za njim je govoril v imenu Strokovne komisije v istem smislu s. Svetek.

Predložena resolucija je bila enoglasno sprejeta z dodatkom, da se mora sprejeti nazaj v službo vse odpuščene rudarje in da mora država podpirati brezposelne.

Ta shod je mejnik v delavskem gibanju Trbovelj. Kajti po tem shodu ne bodo mogli nobeni razbijalci delavskih vrst žeti nobenega uspeha več. Niti Koren, niti „Jutrovec“, niti Lovro Klemenčič. Vsi rudarji bodo stopili v enotno Zvezo Rudarjev Jugoslavije in branili svoje skupne interese proti kapitalistični reakciji.

Obširno poročilo o shodu v Trbovljah priobčimo v prihodnji številki.

Jesenice.

Na Jesenicah se je zbralo na nedeljskem protestnem shodu toliko delavcev, kot jih ni bilo niti na 1. maj, niti na shodu ujednjenja obeh kovinarskih organizacij. In to kljub temu, da so imeli „Orli“ ves dan svojo parado. To je glasen dokaz, da je jeseniški in dobavski proletariati spoznal, da ga more pred še hujšo reakcijo rešiti samo enoten bojoven nastop združenih strokovnih organizacij. Shod se je moral vršiti pod milim nebom, ker dvorana ni bila dovolj velika, da bi sprejela številno delavsko množico.

Kot prvi je govoril s. Štukelj, ki je obrazložil razvoj političnega in socialnega položaja delavstva v Jugoslaviji od 1. 1918 pa do danes, vzroke danes vladajoče reakcije in draginje. Povedal je, da je izhod iz tega položaja ta, ki so ga kovinarji na Jesenicah pred 14 dnevi napravili — to je ujednjenje vsega delavstva v enotnih razredno-bojovnih strok. organizacijah. Pozval je tudi krščansko-socialne delavce, naj ne sledijo pozivu dr. Korošca, da vstopajo v nekatere verske organizacije, ampak naj kot delavci stopijo v delavske razredne strokovne organizacije. Razjasnil in odstranil je tudi vse dvome, ki jih navajajo posamezni za to, da se ne organizirajo. Končno je pozval vse navzoče, naj se v protest proti reakciji in vladajočemu režimu strnejo v bojovno prol. fronto in povzdignejo svojo kovinarsko organizacijo in s tem zboljšajo tudi svoj gnoten položaj. Ves čas govora je delavstvo stalno odobravalo prepričevalna govornikova izvajanja.

Za njim je dopolnil referat s. Tokan, ki so mu tudi delavci pritrdjevali. Nato je s. Štukelj obrazložil in prečital resolucijo. Nad 1000 delavskih rok se je dvignilo v zrak v znak, da sprejemajo resolucijo in da se bodo za njeno izvršitev tudi borili. Nato je s. Kemperle še posebej govoril o socialnem zavarovanju delavstva in predsednik s. Žnidar („Naprejevec“) je s pozivom: Proč z reakcijo! — zaključil impozantni protestni shod gorenjskih kovinarskih delavcev in delavk.

Zagorje.

V Zagorju se je vršil protestni shod pod milim nebom pred rudniško restavracijo. Na shodu se je zbralo toliko delavstva,

kot se ga že dolgo ni v tej dobi reakcije. Govoril je najprej s. Jaka Žorga, za njim Krušič. Oba sta orisala razvoj politične in socialne reakcije v Jugoslaviji, zadnje reakcionarne protidelavske zakone, ki jih je izdalo ministarstvo za socialno smrt. Med govorom se bili stalni medklci, ki so pritrdjevali in podkrepjevali govornikova izvajanja. Delavstvo je uvidelo, da se bodo mogli zoperstaviti reakciji le, če vstopijo vsi v vrste združene zveze rudarjev Jugoslavije in enotne strokovne organizacije kemičnih delavcev. S. Čobal je potem še pojasnjeval, da so socialisti za razpis volitev v Delavsko zbornico in da oni niso krivi temu, da se volitve še ne razpišejo. Predložena resolucija je bila sprejeta enoglasno. Po sprejetju resolucije se je zaključil ta shod, ki bo brezdomno silno povzdignil odporno silo zagorskega proletariata proti vladajoči politični in socialni reakciji.

Litija.

V Litiji se je zbralo na protestni shod pred pošto 100 delavcev — lepo število za Litijo v današnjih razmerah. Govorila sta ss. Jakob Žorga in Leskošek. Kljub razlikam, ki obstoje med proletarsko levico in desnico, je sklenil skupni protestni shod, da se mora delavstvo enotno postaviti po robu reakciji in se združiti v enotnih bojovnih strokovnih organizacijah.

Kranj.

V Kranju, kjer so bili 8. februarja oddani celi trije proletarski glasovi — vse drugo je bilo za SDS in SLS — so živo občutili delavci, da jih ne bo nihče drugi varoval in ščitil kot delavske razredne organizacije. To so občutili tem bolj, ker je izkoriščanje delavstva v Kranju še mnogo hujše kot v vsakem drugem kraju. O tem je že naš list večkrat pisal in tudi v današnji številki priobčujemo nov dopis iz Kranja, ki dokazuje, da hočejo kranjski internacionalni kapitalisti izpremeniti s pomočjo demokratov — orjuncem tam zaposleno delavstvo v brezpravno rajo. Zato so se najzavednejši delavci zbrali na protesten shod, na katerem je obširno poročal s. Golouh. A še preden je bil shod končan, je podjetje poslalo na shod vest, da so odpuščeni vsi oni delavci, ki so prisostvovali temu shodu! Proti temu nezaslišanemu koraku je bil takoj ukrenjen protest pri merodajnih forumih. Da bi prišel sam podjetnik s tem odlokom na shod, bi gotovo zletel skozi okno na cesto. To je orjunaška skrb za delavstvo. Tako pojmuje demokratska gospoda delavske interese. Kranjski delavci bodo odgovorili na to nečuvstvo nasilje podjetnikov s tem, da se bodo strnili v svojo enotno strokovno organizacijo. In tedaj se kapitalisti ne bodo več upali jemati delavcem vse človeške pravice.

Pri shodu v Kranju je treba z radostjo ugotoviti to dejstvo, da je govorilo tudi več delavcev iz Kranja in okolice, med njimi omenimo zlasti sodruga Mlakarja.

Hrastnik.

Prvotno v dvorano konsuma sklicani shod se je moral vršiti pod milim nebom, ker dvorana ni bila dovolj velika za vse udeležence. Na shodu je med drugimi govoril sodrug Šober in dva naša sodruga iz Hrastnika. Shod je prav tako lepo izpadel kot v vseh drugih krajih.

Tržič.

V Tržiču se je vršil dobro obiskan shod v delavskem domu. Glavna referenta sta bila ss. Čelešnik in Mulej. Priglasilo se je k besedi več domačih delavcev, med njimi s. Podlipnik. Tudi tržiški proletariati se zopet prebujajo.

O shodih v drugih krajih poročamo v prihodnji številki. Po vseh krajih, kjer dela industrijski proletariati, gre danes klic:

Dovolj je izkoriščanja in krivic!

Vsak delavec naj vstopi v strokovno organizacijo!

Proti ofenzivi kapitala je potrebna skupna obramba proletariata!

PP vlada odobrava divjaštvo Cankovega režima.

Pretekli terek je stavil Voja Marinkovič (bivši zunanji minister v Davidovičevi vladi) interpelacijo na zunanjega ministra Ninčiča glede politike

PP vlade napram Cankovovi Bolgariji. Tako se je razvila v beograjskem parlamentu diskusija o zunanji politiki jugoslovanske buržuazije.

Pokazalo se je v jasni luči, da vodi

PP režim zunanjo politiko, ki nasprotuje interesom narodov Jugoslavije.

Da pokažemo vso reakcionarnost današnjega režima, navajamo dobesedno izveček iz Ninčičevega govora. On je dejal:

„Mi nimamo nobene pravice, da se vmešavamo v bolgarske notranje zadeve (a od Avstrije je isti Ninčič zahteval, da naj izžene tamošnje komuniste in druge politične emigrante, PP vlada nastopa proti priključitvi Avstrije Nemčiji itd., op. ur.) niti smo mi edini poklicani, da govorimo v imenu človečanstva. (PP vlada sploh ne more imeti te pravice.) Ali vendar morem izjaviti, da mi in cela kulturna Evropa (?) spremljamo z interesom

in simpatično boj, ki se vodi ne samo v Bolgariji,

temveč tudi v katerikoli drugi deželi proti splošnemu sovražniku današnje organizirane družbe, a to je boj

proti akciji komunistične internacionalne.

To je naša

moralna podpora, na katero lahko računa bolgarska vlada.

Mi smatramo, da komunistična akcija, organizirana od tretje internacionalne, predstavlja splošno nevarnost za celokupno družbo. (Cankovijanskih reakcionarjev!) Organizacije tretje internacionalne niso nikdar miroljubne. One delujejo revolucionarno. Izvajanje svetovne revolucije je v njihovem programu. One v resnici ne delujejo povsod enako. Nekatere gredo v hitrejšem, ponekod v počasnejšem tempu. One vedno izberejo mesto slabjšega odpora, da tam prodoro in pripravijo pot svetovni revoluciji.“

Na podlagi tega pravi Ninčič, da je svet „zveze narodov“ dovolil Bolgariji povečanje vojske za 10.000 mož.

„Ali mar ona katastrofa v cerkvi sv. Kralja, v kateri je poginilo in je bilo ranjenih toliko generalov, ne dokazuje, da obstoji nevarnost od strani teroristične akcije?“ — S tem je hotel Ninčič opravičiti podporo PP vlade Cankovovemu režimu,

ki je pomoril nad 10.000 bolgarskih delavcev in kmetov.

Ninčič obžaluje generale, ki so padli kot žrtve ogorčenosti bičanega bolgarskega ljudstva, atisočipomorjenih kmetov, delavcev in intelektualcev so po mnenju PP vlade „nevarnost za organizirano družbo“. S tem je PP režim hkrati povedal, da se tudi on ne bo strašil nobenih sredstev za ohranitev današnje politične in socialne reakcije z izgovorom, da gre za boj proti „boljševiški nevarnosti“.

Ali tudi današnja

opozicija

(Davidovičevi demokrati, klerikalci in muslimani) se je izkazala, da je tudi ona

reakcionarna.

Tudi njeni govorniki so se izjavljali, da mora jugoslov. zunanja politika

čuvati določbe mirovni pogodbe.

A kaj pomenijo za nas te mirovne pogodbe?

Da trpi na stotisoče Slovencev pod italijanskim imperializmom,

da izpreminja francoski imperializem balkanske države v svoje kolonije,

da je v srednji Evropi vedno neznosnejše stanje za delovno ljudstvo, ki ga tlačijo ententni imperializem in domača buržuazija,

da je zaslužena cela vrsta narodov, da grozi stalno nevarnost novih vojn itd.

To so rezultati onih imperialističnih mirovni pogodbe, za katere se zavzemajo „opozicionalni“ klerikalci, Davidovičevci in njim sorodne skupine.

Torej tudi meščanske opozicionalne stranke zastopajo zunanjo politiko, ki nasprotuje interesom delovnega ljudstva Jugoslavije.

Kajti v interesu delavcev in kmetov, v interesu Slovencev je:

odprava imperialističnih mirovni pogodbe,

Zbirajte naročnike!

svobodna prijateljska zveza med delavsko-kmečkimi republikami Balkana, upostava diplomatskih in gospodarskih odnošajev s sovjetsko Rusijo.

Država brez rednega proračuna.

Zadnjič smo priobčili proračunski predlog PPvlade za l. 1925/26. Sedaj namerava vlada ta proračun zopet odložiti, češ, da bi trajala o njem predolgo diskusija v parlamentu. Parlamentu hoče mesto rednega proračuna predložiti zopet nove dvanajstine za mesec: avgust, september, oktober, november. Na ta način hoče vlada prikriti težko gospodarsko in finančno krizo, v katero je zabredla država radi zločinske politike vladajoče klike. Ali s tem se ta kriza le poostreje in nalaga vse težke posledice na ramena delovnega ljudstva.

'Parlament' gre zopet na počitnice.

Za nagrado radičevskemu uklanjanju je PP blok sklenil, da o spornih radičevskih mandatih sklepa verifikacijski odbor. Finančni minister bo predložil zakon o novih dvanajstinah in potem pošlje vladajoča klika parlament na nedoločen dopust, ko bo treba sklepati o novih dvanajstinah.

„Bojeviti“ Korošec in druga današnja parlamentarna „opozicija“ pa mirno trpi, da se postopa z njo kot z — lutkami.

S čim se peča PPvlada

V času neznozne draginje, bede delavcev in kmetov, brezposelnosti, splošne krize je izdelala vlada, odnosno njen predsednik Pašič, zakon o postavitvi spomenike kralju Petru in v zgraditvi Panteona, t. j. poslopja, kjer bodo postavljene kipi vseh „zaslužnih voditeljev troimenega naroda“, kot sta n. pr. Pašič in Pribevič. To bo stalo ogromne milijonske vsote, ki jih bo seveda plačalo zopet — delovno ljudstvo.

Za povzdigo kmetijstva, za socialno zavarovanje delavstva itd. — za to pa „nema para ni vremena“.

Zakaj je pri nas sladkor tako drag?

Lansko leto se je pridelalo v naši državi mnogo več sladkorne pese kot prejšnja leta. A sladkor se je podražil. Kmetje morajo poceni prodajati peso sladkornim fabrikantom. Za to leto so sklenili fabrikanti, da ne bodo pustili posejati toliko zemljišča s sladkorno repo kakor lani zato, da se bo lani zaostali sladkor dražje prodal in da bo dobiček še večji. Lani se je namreč pridelalo 13.000 vagonov sladkorja; ker ga pa zadostuje za domačo porabo 7500 vagonov, ga je dosti ostalo za izvoz. Ker pa je na svetovnem trgu sladkor najmanj 4 Din cenejši kot pri nas, ga nič ne izvozijo, ampak ga hočejo prodati doma za visoke cene, ker radi visoke uvozne carine ni konkurence. Sladkor je cenejši še v onih državah, kjer ga sploh nič ne pridelajo doma. A v naši državi je šest velikih privatnih in dve državni tovarni in je sladkor najdražji izmed vseh držav na svetu.

Uvozna carina na sladkor znaša 4-70 Din na kg in za kristalni sladkor 3-50 Din na kg. Vso to ogromno razliko spravijo v žep jugoslovanski fabrikanti. Državne in privatne sladkorne tovarne so se združile v en kartel, ki neomejeno navija cene sladkorju. Tako vlada sama podpira draginjo. Ministri sami so delničarji tega kartela. Tako ima minister Gjuričič 1500 delnic, v upravi kartela so general Živkovič, minister Simonovič, radikalni poslanec Kobasica i. dr. Fabrikanti iztisnejo iz kmetov, ki pridelujejo sladkor, in iz nas konsumentov 200 milijonov Din dobička.

Radi kupčije z budimpeštanskimi fabrikanti so morali tem plačati jugoslovanski špekulanti 210 milijonov Din. In te smo zopet plačali konsumenti, ker se je podražil sladkor za 3 Din pri kilogramu.

In tako kot je s sladkorjem, je z vsemi stvarmi.

Kapitalisti navijajo cene, izkoriščajo delavca, odirajo kmeta, a vlada jih podpira z uvajanjem visokih uvoznih carin.

Na zahtevo kapitalistov namerava država še povišati uvozne carine in s tem — draginjo.

Delavci in kmetje, združimo se proti temu nezasišanemu izkoriščanju!

Kako buržuazija fabricira „boljševiško nevarnost“.

(Prijet ponarejevalec komunističnih listin.)

Zadnje čase je po iniciativi angleških imperialistov in bolgarskih rabljev svetovno meščansko časopisje redno priobčevalo razna strašna moskovska navodila in načrte o revolucijah in atentatih. Pri nas je tozadevne stvari najrajši objavljalo žerjavovsko „Jutro“, ki je hotelo s temi „komunističnimi dokumenti“ opravičevati reakcionarni PP režim. In ljudje, ki so že pozabili, da je po vesteh mešč. časopisov Lenin 21-krat umrl, da je bil Trockij nešteto krat ustreljen in od boljševikov aretiran itd., so takim „Jutrovskim“ senzacijam nasledili.

Sedaj se je pa isto „Jutro“ z dne 10 t. m. samo udarilo po n. su. „Jutro“ je samo sebe postavilo na laž. Kajti omenjena številka „Jutra“ poroča, kdo je vse „komunistične dokumente“ in „Zinovjevove govore“ delal in pošiljal v

svet. Za zadoščenje priobčujemo dobesedno iz 133 št. „Jutra“:

„Nemška policija je prišla na sled prevejanemu in izredno spretnemu ponarejevalcu političnih dokumentov. Mož se piše Sergej Drušelovski in njegova specialiteta so bile listine proti boljševikom.“

Znano je, da se je pri zadnjih angleških državnozbornih volitvah pojavilo pismo šefa komunistične internacionale Zinovjeva. To pismo je imelo na izid angleških volitev velikanski vpliv. V verodostojnost te listine so pametni ljudje sicer takoj dvomili, a nerazsodna masa mu je verjela in posledice te vere so se pokazale v konkretni obliki: konservativna stranka je dosegla absolutno večino v spodnji zbornici. Do tega uspeha je pripomogel konservativni stranki Drušelovski, ki je dokument tako spretno ponaredil, da je dosegel namen tistih, ki so pismo naročili. Drušelovski ima svoje prste vmes tudi pri železniški nesreči v Poljskem koridorju. To nesrečo je opisal kot komunističen atentat in ljudje so mu zopet nasledili. Končno pa je dne 18. maja prišel policiji v roke. S tem je njegova zločinska karijera brezdvomno zapečatena.

Sergej Drušelovski je tipičen ruski emigrant. Doma je iz Mohilova. Njegov oče je bil policijski uradnik, on sam pa trdi, da je bil letalski oficir v ruski armadi. Težko je reči v koliko je to laž ali resnica. Stoji pa, da je bil po vojni v službi polkovnika Bratkowskega v Varšavi, ki je bil šef poljske špijonaže. S tem poklicem se je pečal Drušelovski do leta 1920. Potem je odpotoval v Gdansk in od tam se je preselil v Berlin. Odprl je pisarno za ponarejanje političnih listin in je pridno delal. Kakšne listine je ponaredil in koliko laži je na ta način raztrosil po svetu, ni mogoče ugotoviti in najbrže tudi ne bo nikoli mogoče povedati.

Interesantno je, da se Drušelovski ni sramoval ponujati svojih uslug sovjetskemu zastopništvu v Berlinu. Ta korak pa je postal naravnost usoden za njegovo bodočnost. Ruski poslanik je namreč ovadil zločinca policiji, nakar je redarstvo Drušelovskega zaprlo.

Preiskava, ki se je vršila na stanovanju ponarejevalca listin, je Drušelovskega zelo obremenila. Našel se je zapisnik z natančnim seznamom naročnikov tajnih dokumentov in vsot, katere je Drušelovski prejel za svoje delo. Drušelovski pa je prodajal ponarejene dokumente Angležem, Francozom, Nemcem in drugim narodom za razmeroma visoke cene.

Pri zadnjem atentatu v Sofiji je Drušelovski sodeloval s ponarejenimi listinami. On je bil tisti, ki je dokazoval, da je atentat v cerkvi sv. Nedelje delo ruskih komunističnih izvajalcev. Tudi tej slepariji je svet verjel.

Zadnje lumparijo Drušelovskega predstavlja ponarejen dokument o ameriških komunistih. Slepaci si je izmislil tajna navodila iz Moskve, katera je ponujal ameriškemu poslanstvu v Berlinu za ceno 150 dolarjev. Pri tem se je skliceval na priporočilo nekega diplomata, kateremu je že prejšnokrat preskrbel podobne dokumente.

Drušelovski je imel izvrstne zveze z ruskimi caristi ter je sploh zelo deloval na široki podlagi. Služil je tudi raznim vojaškim kontrolnim komisijam, sodeloval je pri sestavljanju razorožitvenih not itd. Kopal je jamo drugim tako dolgo, da je končno sam padel vanjo.

To je delovanje ruske emigracije in ruskih Vranglovcev, ki so tako pri srcu „Jutra“ in obstoječem režimu. S takimi zločinskimi in veleizdajalskimi posli se pečajo „najboljši sinovi ruskega naroda“, kot imenujejo orjunci ruske Vranglovce.

En zločinec je torej prijet, pa seveda ne v „demokratski“ Jugoslaviji, ampak v Hindenburgovi Nemčiji. Drugi zločinci bodo nadaljevali njegovo delo. In isto „Jutro“ bo še priobčevalo njihove „dokumente“.

Vprašamo delavce, če bodo še verovali in se naročali na lažnjive kapitalistične in protidelavske časopise?

Internacionalni pregled.

Mogočen razmah kitajskega osvobodilnega boja.

Število stavkujočih je 4. junija preseglo 300.000 delavcev. Generalni štrajk je naperjen proti imperialističnemu tujemu gospodarstvu. Zapadne velesile so koncentrirale pred Šangajem svoje čete. Amerikanske, japonske, angleške, francoske in italijanske bojne ladje so se usidrale v pristanišču. Policija je ojačena z oboroženimi četami civilistov. Vsi inozemci so dobili orožje. Po mestu vozijo oklopni avtomobili. V dosedanjih bojih je bilo 21 kitajskih delavcev ubitih in nekaj sto ranjenih. Poulitni promet je ustavljen. Angleški mornarji so zasedli nekatere tovarne. Delavci so postavili barikade.

Centralna kitajska vlada v Pekingju je poslala ostro protestno noto velesilam, ker so te dale streljati na delavce in študente.

Na čelu nacionalno-revolucionarnega gibanja stoji Kuo-min-tangova stranka umrlega voditelja Sun-jat-sena.

Sovjetska Rusija solidarna s kitajskimi delavci.

Sovjetski poslanik Karahan je poslal kitajskemu zunanjemu ministru sožalno izjavo povodom ubitih kitajskih delavcev in študentov. To se smatra kot solidarnostna izjava sov. Rusije s kitajskim ljudstvom v boju proti imperialističnim roparjem.

Stavkovni odbor v Šangaju je poslal apel za pomoč angleškim delavskim organizacijam. Izvrševalni odbor angleških strokovnih organizacij je vložil protestno noto proti intervenciji angleških čet in zahteva svobodo stavke za delavce ter takojšen umik vojske.

Pristaniški delavci so se pridružili splošni stavki.

6. junija se je v Šangaju pridružilo stavkujočim 500 kitajskih policistov.

8. junija se je razširilo uporno gibanje na mesta Nanking in Činkjang. Tamošnji inozemski konzuli so pozvali vojaško pomoč. Nevarno je uporno gibanje na kmetih, kamor imperialisti ne morejo poslati vojaštva. V Šangaju samem traja generalna stavka neizpremenjeno dalje.

Imperialistične sile so sklenile, da udarijo na središče nacionalno-revolucionarnega gibanja — na južnokitajsko vlado

v Kantonu. Prišlo je do prvih bojov med četami kantonske vlade in imperialističnimi četami, ki jih vodi general Ken-Sui-Ming. Z obeh strani se strelja s puškami, strelnicami in topovi. Boj divja ob izlivu reke in v samem mestu.

Sporazum Francije in Anglije — proti komu?

Najnovejši rezultat imperialistične politike je v Berlinu podana takozvana razorožitvena nota. Njen dejanski smisel je sporazum francoskih in angleških imperialistov na račun Nemčije. Ta nota zahteva ohranitev sedanjih zapadnih in vzhodnih mej Nemčije.

Formiranje te fronte je bolj kot kedaj praj aktualno v zvezi z dogodki na Kitajskem in v Maroku. Grandiozni upor kitajskih mas in zmaga Rifkabilov nad španskimi in francoskimi četami spravlja vse imperialistične roparje na noge.

Uspešna ofenziva Abd-el-Krima.

Abd-el-Krim, vodja Rifkabilov in vseh mohamedancev v severni Afriki proti tujim imperialistom, je začel 6. junija z močno ofenzivo proti Špancem in Francozom. Celouradna francoska poročila priznavajo, da je Abd-el-Krim prodril francosko fronto in prizadejal francoskim četam težke izgube.

Francoski generalni štab je z ozirom na to sklenil, da se mora postreliti vse marokanske ujetnike in da se začne s kemično vojno (strupenimi plini).

V francoskem pristanišču Marseille (izgovori: Marsej) so aretirali 4 komuniste, ki so prišli v vojno taborišče, iz katerega se ukrcavajo francoske čete za Maroko. Aretiranci so razširili med vojaštvo antimilitaristične letake.

Delegacija zveze komunističnih žen je izročila francoskemu ministrskemu predsedniku protestno noto proti francoskim vojaškim operacijam v Maroku.

Osem vislic v Kairu.

V Kairu so obsodili na smrt in vešalih osem oseb, češ, da so pripravili posrečeni atentat na angleškega vrhovnega poveljnika v Egiptu. Te dni imajo biti obešeni. Obsojeni so vložili priziv. Udeležbe obsojencev pri atentatu sodišče ni moglo do-

kazati. So pa to znani egipčanski nacionalni revolucionarji, ki naj postanejo žrtve maščevalnosti angleških imperialistov.

Po poročilih italijanskih listov se je začelo v gornjem Egiptu novo uporno gibanje domačega ljudstva proti angleški nadvladi.

Nad 1 milijon stavkujočih na Kitajskem.

Celokupno število stavkujočih delavcev v Kitajski znaša en milijon, v samem Šangaju 260.000.

Po vseh mestih so velike demonstracije množic proti imperializmu. V Kantonu se je razvila prava bitka med kitajskimi in inozemskimi četami. Po kitajskih poročilih je na obeh straneh 200 mrtvih. V Pekingju se vrše dan za dnem na vseh koncih mesta shodi in zborovanja. Kitajska inteligenca se v celoti pridružuje revolucionarnemu gibanju.

Sovjetsko poslaništvo v Kitajski gre na roko Kitajcem.

Kitajska strokovna zveza železničarjev je poslala internacionali železničarjev poziv, v katerem pravi med drugim:

„Uspehi nacionalno-revolucionarnega gibanja, prebujanje kitajskega ljudstva, oživiljenje kitajskih železničarskih organizacij navdajajo s paniko imperialiste, ki si domišljujejo, da bodo mogli udušiti revolucionarno gibanje Kitajske z najhujšo brutalnostjo. Vsak dan prihajajo v Šangaj nove vojne ladje, da izkrcajo angleške, ameriške, japonske in francoske čete, ki naj bi streljale na kitajsko ljudstvo, ki hoče nacionalno svobodo in neodvisnost ter ljudi vredno eksistenco. Mi kitajski železničarji kličemo transportnim delavcem vseh dežel: Kitajsko hočejo z orožjem zasujnjiti! Roke proč od Kitajske!“

Preprečite transport orožja, municije in čet v Kitajsko!

Prepričani smo, da bo internacionalna federacija transportnih delavcev nudila vsako moralno in materialno podporo kitajskemu proletariatu, ki bje boj na življenje in smrt.“ Tajnik: Lod San Lun.

V velikih mestih sovjetske Rusije so bile veliksanske manifestacije, na katerih je ruski narod izjavljal svojo solidarnost z bojem kitajskega ljudstva.

Dopisi iz del.-km. Slovenije

Trbovlje. Medstrankarski sestanek. V torek dne 9. t. m. ob pol 8. uri zvečer je sklical g. Plavšak kot predsednik dem. stranke v Trbovljah sestanek, na katerega je povabil po dva zastopnika od vsake stranke. Na sestanku bi se naj razpravljalo o upostavi ve lenske šole in pridobitvi

srednje šole. Tako, ko smo čitali to notico v „Jutru“, smo bili obveščeni od ljudi, ki stoje blizu sklicateljem, da zelo boli gotove ljudi, kakor gg. Rozina, Korena in dr., da niso bili imenovani v gerenski sovet in da počenjajo vse mogoče, kako razbiti sedanji sovet posebno še radi tega,

ker je delavstvo stavilo po s. Klenovšku v prvi seji gerenskega sosveta zahtevo, da se da delavstvu primerno zastopstvo v taki občini, kakršna je trboveljska, ker drugače sta primorana sedanja zastopnika Klenovšek in Jazbec odstopiti.

Predlog je bil soglasno sprejet po za-

stopnikov vseh strank sosveta in je pričakovati v kratkem odobrenja velikega župana. Ta predlog je bil stavljen zato, ker je naša potreba in naloga pripraviti vse za čimprejšnji razpis občinskih volitev, ker se vsi zavedajo, da tako ni mogoče dalje gospodariti v prospeh občine, kakor tudi v zadovoljstvo tukajšnjih davkoplačevalcev. Delavstvu pa tudi ni vseeno, ali ima vpogled v te priprave ali ne, da se ne zgodi to, kar je bilo za časa zadnjega razpisa volitev pod gerentovanjem g. Fortiča, ko je bilo izpuščenih nad 1000 delavcev iz občinskega volilnega imenika. Po popolnoma točnih informacijah bi naj bil ta sestanek nekak povod, da se pride do akcije strmo-glavitosti ta sosvet in nastaviti drugega gerenta, seveda bi bil najrajši g. Rozin, ki bi naj gospodaril, dokler bi se gospodom hotelo ali pa da jih zopet drugi veter ne odpiha; seveda bi ne manjkalo stare to-zadevne firme v tem sosvetu, ker drugače bi bila vojska.

Mi nismo mogli verjeti, da bi se za tako važno in nujno zadevo, kakor je šolsko vprašanje, skrivali tako umazani nameni. Zato smo se odzvali temu povabilu, ker vprašanje šole je naša stara pravda, in smo bili veseli, da so se tudi druge stranke začele za to zanimati. Na sestanku je dal po otvoritvenem govoru s. Klenovšek objektivni referat o zgodovini tega vprašanja, ki se vleče že desetletja. V debati so pa govorniki prešli takoj na polje, da je treba imenovati drugega gerenta domačina. Stvar se je razvila tako čudno, da smo podali po s. Krušiču sledečo izjavo v imenu Zveze rudarjev:

„Zadnje čase je prišlo v Trbovljah nekako v modo, da se sklicujejo vse stranke na razne sestanke, ki naj bi rešili probleme, ki segajo globoko v telo tukajšnjih davkoplačevalcev, še posebej pa delavstva. Toda vse dosedanje tozadevne akcije niso rodile zaželenega uspeha, ki bi nudil tukajšnjim občanom le malenkostno pridobitev in to zato, ker niso bili sestanki nikdar posvečeni stvari kot taki, marveč so se jih poedini sklicatelji posluževali le v svojo lastno korist ali pa v strankarske namene. Delavski zastopniki so se odzvali vsakokratnemu povabilu, ter bili radi volje pripravljene sodelovati pri vsaki akciji, ki je stremela po izboljšanju nevzdržnega obstoja stanja. Ravno kar smo zopet prejeli povabilo od predsednika dem. stranke g. Plavšaka, ki vabi na današnji sestanek vse stranke, kjer bi se naj reševalo kako doseči srednjo šolo in kako likvidirati mizerno ljudskošolsko vprašanje na Vodenski šoli. Vsi gotovo vedo, da je delavstvo že od nekdaj stalo na stališču, da se to mizerno šolsko vprašanje v Trbovljah reši tako temeljito, da bo odgovarjalo razmeram in potrebam, ker se zaveda, da je to edino sigurno sredstvo, da pride delavstvo do čim večjih pravic, če bo nivo delavstva dvignjeno na ono stopnjo, na kateri stoji v modernih kulturnih državah.

Delavstvo v Trbovljah je potom svojih zastopnikov v občini in krajnem šolskem svetu vse storilo, kar se storiti more, a je ostalo osamljeno, da se reši mizerno šolsko vprašanje. Razen par izjem se ni nihče čutil dolžnega, da bi njim priskočil v onem trenutku na pomoč, ko so se borili v za to postavljenih forumih, da se te škandalozne šolske razmere končajo, kljub temu, da so bili pristasi sedanjih sklicateljev na onih odločilnih mestih, da bi bili v stanu preko vseh protestov Trb. prem. družbe stvar rešiti v praveu nujnih potreb in korist tukajšnjih občanov. To nam da misliti, da nima tudi današnji sestanek nikakega resnega namena stvari koristiti. Mi imamo prej ko slej občutek, da se skriva za to akcijo gola politična borba, ki ima namen v kalnem ribariti, zadržati pravo delavsko orientacijo in končno konsolidacijo delavskih strank v Trbovljah. Zato stojimo slej ko prej na stališču, da se čimprej izvedejo občinske volitve, ker le potem legalnega občinskega zastopa bo možno reševati taka pereča vprašanja in odpadli bodo vsi taki in enaki sestanki kakor je današnji.

Za Zvezo rudarjev Jugoslavije:
Jakob Klenovšek Al. Kerše Iv. Krušič
Ivan Breznik Franc Slapšak
Avgust Tratnik V. Grabner Iv. Teršan.

Če stopiš mački na rep, zacvili, pravi star pregovor. Tako so tudi gospodje, ki so se čutili v živo zadeti, pričeli kričati

kakor besni in ni jih bilo mogoče pomiriti; pridno so jim soveda sekundirali zastopniki Bernotovec Franc Rinaldo st. in Franc Poncelj. Najbolj interesantno je to, ker smo povedali v izjavi, da stojimo na stališču, da se čimprej izvedejo občinske volitve in da je to vprašanje na mrtvi točki vsled tega, ker vladajo pri nas neurejene razmere. Tu so vpili vsi vprek, je treba volilnega gerenskega sosveta, v katerem se samo ob sebi razume da ne smejo manjkati gg. Koren, Rozin in tuti kvanti. Vpili so, da je potreba, da postane domačin gerent in da mora tujec izginiti. Mi imamo že bogate izkušnje in nam gre za to, da se čimprej izvedejo občinske volitve in vpostavi redne razmere v naši občini, ker smo že imeli radikalne in konzervativne domače gerente in smo sili tako domačin hot tujih komisarjev.

Občina je pa še nadalje živela v velikem neredu. Kar se nam zdi čudno, je to, da je objela g. Plavšaka taka slepota, ali kako bi se izrazil, da se pusti vleči od Korena, Rozina itd., ker smo od njega pričakovali več ponosa. Pravijo, da kdor se med otrobe meša, ga požoro... Nikakor pa nismo pričakovali, da je padla morala dopisnikov iz „Jutrove“ dežele tako globoko, da so zavili stvar v tako nesramno stran, da smo proti šolam v Trbovljah. A ne navaja izjave, katero so podali na podlagi mnenj delavcev zastopniki, katero je pa „Jutro“ nalašč zamolčalo kakor tudi izjavo gerenskega sosveta, katere je bila poslana „Jutru“ v priobčitev in invalidom v pojasnilo, katero bomo priobčili v prvi prihodnji številki našega lista, da bodo tudi delavci vedeli, kakšne mahinacije uganjajo demokrati v Trbovljah in kako zavijajo njim neljubo resnico. Pika.

Kranj. 22. šte. „Nove Pravde“ poroča, kako postopa podjetje „Vulkan“ z zaposlenimi delavci. Vazne stvari pa je zamolčala, ker narodni socialisti so za solidarnost med delom in kapitalom. Pa si je mislila „N. Pravda“, da bi imel podjetnik še kake sitnosti, če bi vso resnico povedala.

O tovarni „Vulkan“ je že 18. št. našega lista obširno poročala. In danes pa hočem še izpopolniti to poročilo. Inž. Libovsky je imel pri tehničnem preurejanju tovarne za pomagata nekega bivšega ključavničarja L. Ta človek je bil prava šiba za ubogo, tam zaposleno delavstvo, ki pa ni organizirano. Ko sta po dokončanju dela oba po francosko izginila, je prevzel posle prvega Klimesch in drugega neki Tillich. Oba sta seveda „nenadomestljiva“, ker to naše jugoslovansko nacionalistično podjetje ne mara zaposliti domačih brezposelnih ključavničarjev, ki imajo dovršeno višjo strojno tehnično šolo. Videč položaj, sta še bolj vneto nadaljevala z metodami prvih dveh. In sicer morajo delati od 7. zjutraj do 7. ure zvečer ženske v njihovem oddelku, zaposlene pri striženju in pakovanju gumijastih podpetnikov. A dovolila sta jim milostno četrtturni odmor opoldan. Pri stikalnah, kjer se podpetnike vulkanizira, kjer je neznosna vročina povprečno okrog 45°C, morajo delati delavke 12 ur skoz z malim odmorom pol ure opoldan. Delati morajo prav tako tudi ponoči 12 ur. In sicer delajo en teden podnevi, en teden ponoči.

Prej so moški delavci s težavo opravljali to delo, ko je bilo vse enostavnejše. A ker so ženske cenejša delovna roba, so odstavili moške, med temi tudi družinske očete, ter na njih mesto postavili ženske. Če pa morda kdo poreče, da ta dopis ni resničen, ker je „Del.-km. list“ te in te truže, pa naj vpraša celokupno delavstvo v tovarni, ki bo pričalo, da je v tej tovarni nezaslišano izkoriščanje.

Nekemu delavcu v „Walzwierku“ sta ukazala delat na praznik 21. maja. A ker je ta zahteval po zakonu določene procenta za delo na praznik, je bil za kazen nekaj dni odstavljen od stroja na dvorišče k navadnemu delu.

Delavstvo, ali še ne sprevidiš, da je tu neobhodno potrebna enotna strokovna organizacija, ki bi nas branila, dočim smo danes brez zaščite? Le od naše složnosti zavisí naša usoda. Kolikor bolj bomo strnjeni v svoji organizaciji, toliko bolje se nam bo godilo, toliko se bo znižal kapitalistični profit.

Narodni socialisti se strinjajo s ka-

pitalističnim izkoriščanjem, orjunci ga na vse pretrge podpirajo. Delavci spadamo zato v svojo delavsko razredno strokovno organizacijo.

Osvobodilni boj kitajskega proletariata.

Kitajska ni noben zakrit oder več, temveč je postala odkrito internacionalno bojno polje. Večina kitajskih vojaških oblastnikov, ki so vladali doslej nad Kitajsko, so lakajski imperialistični roparji. Zato je vse, kar se dogaja v Kitajski, v zvezi s Tokio, Washingtonom, Londonom ali Parizom.

Takozvana državljanska vojna lanskega leta v Kitajski je bil sunek Amerikancev in Angležev proti Japoncem, priprava za vojno v Tihem oceanu. Japonci so hoteli izriniti iz Kitajske. Ali glavno mesto Kitajske Peking sta obvladala japonska generala Čang-colin in Tuan-ši-sni. Nato je upostavila Japonska zvezo s sov. Rusijo in s tem je Amerika izgubila vsako nado na uspeh.

Nekatera druga mesta so obvladali Angležem in Amerikancem vdani generali.

Povsod se je začelo širiti gibanje ljudstva proti tujemu imperializmu. Veliki voditelj tega nacionalno-revolucionarnega gibanja je bil nedavno umrl Sun-jat-sen. To gibanje vidi svojega močnega naravnega zaveznika v sovjetski Rusiji. Po Kitajski je šla splošna parola: „Edina prijateljica kitajskega ljudstva je sovjetska unija.“

Po porazu imperialistom vdanega Vu-pej-fuja v preteklem letu je začelo silno hitro napredovati revolucionarno delavsko gibanje. Vse prej prepovedane organizacije so začele zopet delovati. Začel se je splošni stavkovni val. 1. maja se je vršil v Kantonu velik delavski kongres, na katerem je bilo zastopanih 200 organizacij. Organizacije so se priključile rdeči strokovni internacionali. 1. maja je bil tudi kongres kitajske kmečke zveze, ki je tudi upostavila stike z Moskvo. Organiziranje množic je šlo v polnem teku.

Tako se je pričelo sedaj močno delavsko revolucionarno gibanje. Začelo se je v najbolj industrijskem mestu Šangaj. Od 101 tovarne, ki so v Šangaju in od katerih zaposluje vsaka nad 500 delavcev, jih je 80 v rokah inozemcev. Od 10 velikih tekstilnih tovarn v Cingtavu jih je 9 v rokah Japoncev.

Kitajski delavci delajo po 12 in še več ur na dan, nedelje niso proste, podjetniki jih šikanirajo in pretepajo. Kitajska delavka je prava sužnja. Po deželi vlada lakota, desetstisoči so brez strehe in se potikajo kot vagabundi okrog. Kitajsko ljudstvo je padlo v najhujšo bedo. Zato so pripravljene za vsak izhod iz tega pekla.

Izhodišče zadnjega velikega boja — Šangaj je po imenu kitajsko mesto, v resnici pa je prava pravcata kolonija internacionalnih imperialistov. Inozemci so si tu ustvarili samostojno državo v državi. Nad poldrugim milijonom Kitajcev v Šangaju vlada par tisoč inozemcev. Kitajci plačajo mnogo večje davke kot inozemci in nimajo nobene svobode. N. pr. letos so inozemci prepovedali praznovanje 1. maja. Zato je jasno, zakaj je tu najprej zavrelo revolucionarno gibanje in se razširilo po vsej širni deželi s klicem:

Kitajska — kitajskemu ljudstvu!

Kako obeša

Cankovov režim delavce in kmete.

Filmski operaterji — fotografični aparati — meščanske „dame“. — Revolucionarji hrabro umirajo.

Mnogo smo že pisali v našem listu o strahotah Cankovovega režima. Ali ne še dovolj. Zločinstva Cankova so tolika, da se zgražajo nad njimi celo meščanski žurnalisti. Poročevalec italijanskega najbolj razširjenega meščan-

skega dnevnika „Corriere della Sera“ popisuje z gnusom in zaničevanjem prizore, ki so se odigrali pri obešenju sodruha Fridmana, Kojeva in Zadgorskoga. Iz vsake njegove vrstice beremo nizkotnost krvi pijane, divjaške, sadistične bolgarske buržuazije, ki je napravila iz javnega obešenja revolucionarjev — športni meščanski praznik. V poročilu čitamo:

„Od vseh strani so se stekali gosposki avtomobili in kočije. Gospodje in dame meščanske družbe so bile polnoštevno zastopane. Mnogo teh gledalcev se je preskrbelo z opornimi kuki in fotografskimi aparati. Vse je izgledalo tako, kot da so prišli gledat velik športni dogodek. Na mesto justifikacije je bila postavljena cela vrsta filmskih aparatov. Po obešenju so filmski operaterji in operna kukala mogla opazovati še druge „zabavne“ prizore.

Trije rablji so se vrgli na plašč umorjenega Fridmana in se prepirali zato, komu naj pripade plašč. Putem je en rabelj tresel Fridmanovo truplo za lase in z drugo roko je prosil napitnine od meščanskih dam za to svojo produkcijo. Potem so rablji po kosih razprodali vrvi obešencev odličnim gospodom in damam.“

Revolucionarji so se kljub vsemu hrabro držali.

Ko je pričela Fridmanova žena jokati, jo je Fridman pomiril z besedami: „Ne jokaj, to je usoda vsakega revolucionarja. To bi morala vedeti od vsega začetka. Ti veš, da sem bil vsak dan obsojen na smrt. Svojo usodo sem vedel v naprej in zato bom vse prenesel.“ Nato se je obrnil k jetniškemu komandantu in dejal: „Obžalujem, da kralj ni izpolnil prošnje častnega borca, da me odkrito ustrelijo, mesto da me obešijo.“ Svoji materi je dejal: „Z atentatom v cerkvi nimam nobene zveze.“

Fridman je ohranil duševni mir do kraja. Ko ga je pod vislicami vprašal državni pravdnik za poslednjo željo, je Fridman dejal, da naj ne preganjajo njegove družine in da naj vzame rabelj zadnji denar, ki ga ima še on v žepu. Dejal je: Vem, kaj sem delal, vem, da sem bil dejansko revolucionar, kot je odgovarjalo mojemu prepričanju. Ničesar se ne kesam. Atentata na katedralo se nisem udeležil.“ Prvi je stopil na stolico pod vislicami in mirno čakal, da pride na vrsto. Moral je gledati obešenje svojih dveh sodrugov. Ko je cigan njemu vrgel vrv okrog vratu, mu je še Fridman dejal: „Pazi, pustil sem ti napitnino.“

In Cankov obeša in mori dalje. Po zadnjih poročilih je pomorjenih nad 8000 delavcev, kmetov in intelektualcev. Vislice v Sofiji govore, da v boju med buržuazijo in proletariatom ni usmiljenja. Delavci bodo morali maščevati svoje žrtve! To govore sofijske vislice.

Sofijske vislice nam govore: Delavci in kmetje, združite se! za boj za svobodo!

Tiskovni sklad.

Od orjuncv stalno denuncirani 30 Din, Sokol 10, voditelj 5, opazovalec 5, Hadolžev 5, brezposelni Kudar 1, Moji lačni otroci 3, Neimenovani iz Jurkevsi 3:30, Preganjani — 20, Neimenovani iz Novoga mesta 10, Nabiralna pola s. Jugovica v Ljubljani: Jugovic Vladimir 10, Leskovec Ivan 5, Hočevar Olga 5, Rungar Bine 2, Paušič Rudolf 10, Čepeljnik Franc 4, Neimenovani 5, Uranešič 10, Neimenovani 10, Šabec Al. 5, Gril Alojz Kočevje 20. Skupaj Din 158:50. Všteviš zadnjo vsoto skupaj Din 2382:50.

Listnica uredništva.

Radi preoblega gradiva je moralo izostati nekaj člankov, med njimi nekatere dopise. Prizadeti naj uredništvu oprostite, ker pride vse na vrsto v prihodnji številki. Uredništvo ne more dati več na štiri strani, a od razširjenja lista med delavstvom zavisi izdajanje lista v večjem obsegu. Zato zbirajte nove naročnike!

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Pezdur, sedlar. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.

Zbirajte za tiskovni sklad lista!

